

Θεματική Ενότητα: Χάσμα Γενεών

Τι είναι χάσμα γενεών;

Με τον όρο χάσμα γενεών εννοούμε τη διαφοροποίηση στον τρόπο σκέψης, συμπεριφοράς, στις ιδέες και στις απόψεις που παρατηρείται ανάμεσα στα άτομα της παλαιότερης και της νεότερης γενιάς και φτάνει κάποτε ως και την αδυναμία επικοινωνίας και την έντονη αντιπαράθεση.

Οι αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις μεταξύ νέων και μεγαλύτερων εκδηλώνονται σε:

- ❶ θέματα ηθικής,
- ❷ θέματα εμφάνισης
- ❸ θέματα τρόπου ψυχαγωγίας,
- ❹ στις σχέσεις των δύο φύλων,
- ❺ στον επαγγελματικό προσανατολισμό,
- ❻ στην πολιτική,
- ❼ στις ιδεολογικές αναζητήσεις.

Αίτια φαινομένου

- ✓ **Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των νέων.** Οι νέοι είναι ιδεαλιστές. Μπορούν με μεγαλύτερη ευκολία να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα. Ως ιδιαίτερα ρομαντικοί παρασύρονται εύκολα από το συναίσθημα. Αντίθετα, οι μεγάλοι είναι ρεαλιστές. Αδυνατούν να παρακολουθήσουν με ευκολία τις εξελίξεις της εποχής τους και προτιμούν την ασφάλεια της δικής τους ζωής.
- ✓ **Διαφορετικά βιώματα που έχουν οι γενιές.** Οι διαφορετικές συνθήκες του κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο μεγαλώνουν οι άνθρωποι διαμορφώνουν διαφορετικά τους ανθρώπους. Το αποτέλεσμα είναι κάθε γενιά να διαμορφώνει δικές της απόψεις; και αντιλήψεις, να τις υποστηρίζει και έτσι να μην μπορεί να δεχτεί τις ιδέες της επόμενης; ή της προηγούμενης; γενιάς. Η προηγούμενη γενιά μένει προσκολλημένη στις αντιλήψεις και τις ιδεολογίες που διαμόρφωσαν την περίοδο της δικής τους νεότητας.
- ✓ **Σωματική ευρωστία:** Η σωματική ευεξία και η ορμητικότητα χαρακτηρίζουν τους νέους κάθε εποχής. Με τα χαρακτηριστικά αυτά έχουν δύναμη και διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών και αλλαγές. Από την άλλη η μεγαλύτερη γενιά κουρασμένη από τα χρόνια χαρακτηρίζεται από μια τάση αποδοχής των κερτημένων και μια αδυναμία στην προσπάθεια αλλαγών.
- ✓ **Επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη:** Η πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας, σε συνδυασμό με την έκρηξη των γνώσεων δημιουργούν αλλαγές και εξελίξεις τις οποίες οι μεγαλύτεροι δεν μπορούν να παρακολουθήσουν. Αντίθετα, οι νέοι αφομοιώνουν με ταχύτητα τις αλλαγές που συμβαίνουν γύρω τους σε τεχνολογικό και επιστημονικό επίπεδο.

Βαλλιάνειο ΓΕ.Λ. Κεραμειών / σχολ. έτος 2021-2022

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Λυκείου

- ✓ **Κρίση αξιών:** Ο ατομικισμός και το υλιστικό πνεύμα της εποχής έχουν οδηγήσει σε κρίση τκ ανθρώπινα; σχέσεις. Οι νέοι απογοητεύονται από τον κόσμο που κληρονόμησαν από τους μεγαλύτερους, έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται, κατά τη γνώμη τους, από κατάρρευση ηθικών αξιών.
- ✓ **Κοινωνικά προβλήματα:** Η επίταση των κοινωνικών προβλημάτων της ανεργίας, της αναξιοκρατίας, της ηθικής; και πολιτικής τελμάτωσης, οδηγούν στην αμφισβήτηση ή και στην απόρριψη των μεγαλύτερων, καθώς θεωρούνται υπεύθυνοι για την κατάσταση που επικρατεί.
- ✓ **Η περιφρόνηση της παράδοσης** Οι νέοι θεωρούν την παράδοση ως κάτι το παρωχημένο και συχνά σπεύδουν να υιοθετήσουν ξένα στοιχεία. Οι μεγαλύτεροι υπερασπίζονται τα «κεκτημένα», οι νεότεροι επιδιώκουν τη νεωτερικότητα και έτσι επέρχεται ρήξη στις σχέσεις τους.

Αποτελέσματα του χάσματος

- ⇒ Άρση συνεργασίας: Το χάσμα περιορίζει τη συνεργασία και επιφέρει συγκρούσεις στις σχέσεις μεταξύ των νέων και των μεγαλύτερων.
- ⇒ Απουσία σεβασμού: Το χάσμα επιφέρει έλλειψη σεβασμού και ανεκτικότητας ανάμεσα στα άτομα και τις απόψεις τους.
- ⇒ Κρίση ανθρωπίνων σχέσεων: Το χάσμα οξύνει ακόμη περισσότερο την κρίση στις ανθρώπινες σχέσεις, επιτείνοντας το αίσθημα της μοναξιάς.
- ⇒ Απόλυτος τρόπος έκφρασης: Ο διάλογος απορρίπτεται για την επίλυση των διαφορών και ο δογματικός τρόπος; σκέψης κυριαρχεί
- ⇒ Υπονόμευση αξιών: Αξίες και ιδανικά υποτιμούνται και τελικά απορρίπτονται.

Τρόποι γεφύρωσης του χάσματος

- ☒ Διάλογος: Απαιτείται ουσιαστικός διάλογος και αναγνώριση από τους γονείς των ιδιομορφιών των νέων και των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν. Μέσω της επικοινωνίας μπορεί να γεφυρωθεί το χάσμα.
- ☒ Διάθεση χρόνου: Είναι αναγκαίο οι γονείς να αφιερώνουν ποιοτικότερο χρόνο στα παιδιά, ώστε να υπάρχει ουσιαστική επικοινωνία. Κρίνεται απαραίτητο να περιοριστεί η αποξένωση των μελών της οικογένειας.
- ☒ Κίνητρα για πρωτοβουλίες: Παροχή ευκαιριών στους νέους για συμμετοχή στα κέντρα λήψης; αποφάσεων και όχι παραγκωνισμός τους με την αιτιολογία ότι είναι άπειροι.
- ☒ Στροφή σε ανθρωπιστικές αξίες: Το σχολείο οφείλει να οξύνει την κριτική ικανότητα των μαθητών και να τονώσει την πίστη τους στα ανθρωπιστικά ιδανικά. Καταλυτικό ρόλο σε αυτό μπορεί να παίξει η στροφή στην ανθρωπιστική παιδεία.
- ☒ Αμοιβαίος σεβασμός: Είναι απαραίτητοι; ο αμοιβαίος σεβασμός, ώστε να διαμορφωθούν συνθήκες ουσιαστικής επικοινωνίας και διαλόγου.
- ☒ Αλληλοκατανόηση: Αναγκαία παρουσιάζεται και η συνειδητοποίηση από τους νέους ότι κάποτε θα γίνουν «μεγάλοι» και από τους μεγαλύτερους ότι κάποτε ήταν νέοι, ώστε και οι «δυο» αντιπαρατιθέμενες πλευρές να δείξουν κατανόηση.

Τι είναι οικογένεια;

Οικογένεια είναι μία ομάδα ανθρώπων που συνδέονται με δεσμούς αίματος και ζουν κάτω από την ίδια στέγη. Είναι μια μορφή συμβίωσης; σταθερού χαρακτήρα. Εκείνο που επιβάλλει τη μόνιμη σύνδεση και συγκατοίκηση είναι κυρίως η τεκνογονία και η ανάγκη συντήρησης και ανατροφής των τέκνων.

Σημασία της οικογένειας

- ☑ Η οικογένεια αποτελεί το πρώτο περιβάλλον, κοινωνικό σχήμα με το οποίο έρχεται σε επαφή ο άνθρωπος.
- ☑ Η οικογένεια δίνει τα κατάλληλα ερεθίσματα για την ανάπτυξη των πνευματικών και σωματικών δυνάμεων του ατόμου.
- ☑ Μέσα στην οικογένεια το παιδί θα γνωρίσει τη στοργή, την αγάπη, την τρυφερότητα και την ασφάλεια, στοιχεία απαραίτητα για την ομαλή ανάπτυξή του.
- ☑ Στο οικογενειακό περιβάλλον το άτομο θα καλλιεργήσει νοητικές λειτουργίες, όπως την κρίση, τη μνήμη, τη φαντασία, την παρατηρητικότητα, την αντίληψη.
- ☑ Στους κόλπους της οικογένειας το παιδί μπορεί να ανακαλύψει τις ιδιαίτερες κλήσεις και τα ταλέντα του.
- ☑ Η οικογένεια μαθαίνει στον άνθρωπο κανόνες συμπεριφοράς, αφού ενσαρκώνει κοινωνικά πρότυπα και αξίες. Μέσα στην οικογένεια το παιδί αξιολογεί και αξιολογείται, κρίνει τις δυνάμεις του και μαθαίνει να αγωνίζεται για την επίτευξη των στόχων του.
- ☑ Η εκμάθηση της γλώσσας και των εκφραστικών μέσων αποτελεί μια ακόμα σημαντική λειτουργία της οικογένειας, καθώς αυτά επιτρέπουν στο άτομο την επικοινωνία του με τα άλλα μέλη της κοινωνίας. Η εκμάθηση γίνεται ανάλογα με την ηθικοπνευματική υπόσταση της οικογένειας.
- ☑ Η οικογένεια ασκεί καθοριστική επίδραση στο νέο άνθρωπο ως προς τη χάραξη των στόχων του, την έκταση και τα όρια της φιλοδοξίας του, τόσο στον προσωπικό όσο και στον επαγγελματικό τομέα.

Αίτια κρίσης του θεσμού της οικογένειας

- ☞ **Τεχνολογική ανάπτυξη:** Η οικογένεια έχασε τον παραδοσιακό της χαρακτήρα λόγω τεχνολογικής ανάπτυξης και της ραγδαίας επιστημονικής; εξέλιξης.
- ☞ **Ανεξαρτητοποίηση της γυναίκας:** Η διαφοροποίηση των ρόλων των μελών της οικογένειας με τη χειραφέτηση της γυναίκας, την οικονομική ανεξαρτησία της και την εμπλοκή της στην παραγωγική διαδικασία οδήγησαν την οικογένεια σε κρίση, αφού δεν έχει πια το χρόνο να ασχοληθεί δημιουργικά με τα μέλη της.
- ☞ **Υλιστική εποχή:** Η ευδαιμονιστική αντίληψη και το καταναλωτικό πνεύμα της εποχής; καλλιεργούν τον ατομικισμό και αποδυναμώνουν τους δεσμούς των μελών της οικογένειας.
- ☞ **Ανισοτιμία των μελών:** Η ανισοτιμία ανάμεσα στον άνδρα και στη γυναίκα προκαλεί σύγκρουση και επιφέρει δυσαρμονία στη συμβίωση. Αυτή η σύγκρουση έχει κυρίως αρνητικό αντίκτυπο στα παιδιά.
- ☞ **Χάσμα γενεών:** Υπάρχουν αντιθέσεις μεταξύ γονιών-παιδιών. Το «χάσμα των γενεών» εκφράζεται κυρίως στο ιδεολογικό επίπεδο και αυξάνει τους κλυδωνισμούς μέσα στους κόλπους της οικογένειας

Κριτήριο Αξιολόγησης

κείμενο α

Πατέρας: Τι έχεις;
Κόρη: Τίποτα ...
Πατέρας: Έλα, πες μου, τι έχεις;
Κόρη: Ε, τι να σου πω ρε πατέρα; ... ήμουν στο RPG και είχα φουλάρει στο mana και πάτησα rause να τσεκάρω το chat αν είχε έρθει το DivX και κόλλησε! Τα 'χασα όλα ... Δοκίμασα Control Alt Delete αλλά το task manager είχε παγώσει ...
Πατέρας: Στη μάνα σου το 'πες;

(διαφημιστικό κείμενο)

κείμενο β

Η ορθή και αποτελεσματική αντιμετώπιση των εφηβικών συγκρούσεων επιτυγχάνεται με τη βαθιά κατανόηση των εφήβων από τους ενήλικους και ιδιαίτερα από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τους. Οι έφηβοι αισθάνονται βαθιά την ανάγκη της επιτυχίας, της ασφάλειας, της αγάπης, της αναγνώρισης και της κατανόησης από τους άλλους. Και κατανόηση σημαίνει α) να ξεπεράσουν οι ενήλικοι τον εγωισμό τους και να συνειδητοποιήσουν τα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι εξαιτίας της ηλικίας τους και των ιδιαίτερων οικογενειακών συνθηκών και του κοινωνικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο ζουν και β) να τους αναγνωρίσουν ως αυτόνομες προσωπικότητα; με τη δική τους ιδιομορφία και να τους αντιμετωπίσουν με όλες τις πιθανές ανάγκες τους και με τις αδυναμίες τους. Έτσι αποκτιούνται ο σεβασμός, η εκτίμηση, η εμπιστοσύνη και η αγάπη των εφήβων, τα οποία διώχνουν την αποξένωση και την ψυχρότητα και τους κάνουν να ανοίξουν την καρδιά τους και να φιλοτιμηθούν, για να δεχτούν τη βοήθεια των ενηλίκων.

(Β. Αναστασιάδης, Ψυχοπαιδαγωγική της εφηβικής ηλικίας)

κείμενο γ

Στις περιπτώσεις των συγκρούσεων ανάμεσα σε ενήλικους και εφήβους η λύση είναι να τους ακούει κανείς με προσοχή και χωρίς διακοπή ως το τέλος. Αλλά κατόπιν, αντί να υπογραμμίζουμε τα λάθη τους, να τους κριτικάρουμε, να απορρίπτουμε τη γνώμη τους και να φιλονικούμε μαζί τους, είναι ανάγκη να συζητούμε μαζί τους τα θέματα και τις απόψεις τους με ηρεμία, με ησυχία, με σεβασμό, σοβαρότητα και σαν ίσοι προς ίσους. Έστερα θα διατυπώνουμε τις δικές μας απόψεις με ηρεμία και χωρίς να απευθυνόμαστε προς αυτούς, σαν να είναι κατώτεροι μας και μικρά παιδιά. Μόνο τότε θα αρχίσουν να σκέπτονται και να δέχονται τις συμβουλές μας, τις σκέψεις μας και τις αξίες μας. Αντίθετα όμως, αν απομακρυνθούν οι νέοι από τους γονείς τους και από άλλα αξιοσέβαστα πρόσωπα και απορρίψουν τις γνώμες και τις αξίες τους, τότε υπάρχει κίνδυνος να παρασυρθούν από τις ιδέες άλλων, που μπορεί να τους βλάψουν. Επίσης, αποτελεί σφάλμα των γονέων και μάλιστα ολέθριο να μη συγχωρούν τα παιδιά τους για τα σφάλματά τους. Αλλά και αυτοί οι ίδιοι, όταν σφάλουν, δεν πρέπει να διστάζουν να ζητούν συγγνώμη από τα παιδιά τους. Έτσι, θα τα συνηθίσουν και αυτά να συγχωρούν τους άλλους και να τους ζητούν συγγνώμη. Με τον τρόπο αυτό απαλλάσσονται από τα αισθήματα ενοχής και μνησικακίας και χαίρονται τη ζωή.

(Β. Αναστασιάδης, ό.π.)

Θέματα

- A1.** Οι συνομιλητές του **κειμένου α (διαφήμιση)** μπορούν να συνεννοηθούν;
Ποιο φαινόμενο της καθημερινότητας αποτυπώνεται σε αυτό το διαφημιστικό μήνυμα;
(Μονάδες 10)
- A2.** Ποιοι τρόποι γεφύρωσης του χάσματος των γενεών προτείνονται στα κείμενα β και γ; Να καταγράψετε μια παράγραφο με συγκεκριμένα επιχειρήματα.
(Μονάδες 10)
- B1.** Να αιτιολογήσετε τη χρήση ευθύ λόγου στο κείμενο α.
(Μονάδες 10)
- B2.** Στο κείμενο γ να επισημάνετε διαρθρωτικές λέξεις που δηλώνουν:
(α) αντίθεση, (β) χρονική σειρά, (γ) προϋπόθεση, (δ) προσθήκη, (ε) συμπέρασμα.
(Μονάδες 10)
- B3.** Να σημειώσετε τα δομικά μέρη του **κειμένου γ** και τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου.
(Μονάδες 10)
- Γ.** Ο σύλλογος γονέων του σχολείου οργανώνει συζήτηση με θέμα τα προβλήματα που υπάρχουν στις σχέσεις των εφήβων με τους γονείς και τους δασκάλους τους. Ως εκπρόσωπος της μαθητικής σας κοινότητας να ετοιμάσεις μια ομιλία 500 περίπου λέξεων για τα αίτια των προβλημάτων αυτών λαμβάνοντας υπόψη και τα παραπάνω κείμενα.
(Μονάδες 50)

Συμπέρασμα

Ἀνθρώποις πᾶσι ταυτὸ ἀγαθὸν καὶ ἀληθές.
Ἦδὺ δὲ ἄλλω ἄλλο.

[=για όλους τους ανθρώπους, το καλό και το αληθινό είναι το ίδιο. Αυτό που προκαλεί ευχαρίστηση όμως είναι διαφορετικό στον καθένα.]

Δημόκριτος, 470-370 π.Χ., Αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος